

Dansk grisnärning och kraven på **djuromsorg**

2011

Inledning

Intresset för hur maten vi äter har producerats har ökat kraftigt bland konsumenter under senare år. I takt med att konsumenterna har blivit alltmer medvetna har också kraven på öppenhet och information om livsmedelsproduktionens alla led ökat. Det är något som vi i den danska grisnäringen välkomnar. En bra dialog med konsumenterna är en förutsättning för att vi ska kunna behålla förtroendet för vår bransch och för danskt fläskkött. Vi vill gärna berätta mer om vår produktion också för att slå hål på några av de myter som finns vad gäller just dansk grisuppfödning. Med denna skrift vill vi ge svenska konsumenter en djupare förståelse för den moderna, forskningsintensiva danska grisuppfödningen och de höga krav vi ställer på djuromsorg.

Med en export till cirka 140 länder tillhör fläskkött en av de viktigaste exportvarorna i Danmark. I Sverige är det framför allt den danska fläskfilén som efterfrågas. Själva näringen har lång tradition och är lika viktig för danskarna som skogsindustrin är för svenskarna. Många danskar känner någon eller har haft någon inom familjen som arbetat med grisuppfödning. Utan ständig utveckling och höga krav på produktionen hade vi inte kunnat nå vår internationellt ledande ställning. Vi ställer höga krav genom hela kedjan; på gårdarna, under transporter och slutligen på slakterierna.

En av orsakerna bakom vår framgång är vårt ständiga och målmedvetna utvecklingsarbete i produktionen. Danmark är det land som satsar mest resurser på forskning och utveckling inom grisproduktionen i hela EU, cirka 100 miljoner danska kronor per år.

Vi avsätter 22 miljoner danska kronor per år enbart till forskning inom djuromsorg. I Danmark, som är ett förhållandevis litet land, har vi också unika förutsättningar för ett nära samarbete mellan universitet, rådgivare, veterinärer och lantmän. Det innebär dels att forskningen tar utgångspunkt i de förbättringsmöjligheter som lantmännen upplever i vardagen hos sina besättningar dels att resultaten snabbt sprids och implementeras nationellt.

Ur ett europeiskt perspektiv håller samtliga nordiska länder en mycket hög nivå när det gäller grisproduktion.

Den som vill ha ytterligare information om hur vi arbetar eller är intresserad av att besöka Danmark för att se de faktiska förhållandena i produktionen är välkommen att kontakta mig, vänligen se sista sidan för kontaktinformation.

Vänliga hälsningar,
Mette Børsen,
Market Manager,
mbo@lf.dk.

Sammanfattning dansk grisproduktion och krav på djuromsorg

- Dansk grisuppfödning består endast av inhemska djur. Det innebär att hela produktionskedjan, från avel till slakt sker i ett och samma land. Varken suggor eller smågrisar importeras till Danmark. Detta gör att bestånden har ett mycket högt smittskydd och att systemen hålls intakta.
- Den danska lagstiftningen för djurvälstånd baserar sig på EU:s direktiv, men går på ett antal områden längre än dessa direktiv.
- En tredjedel av alla grisgårdar i Danmark genomgår en oberoende kontroll minst en gång per år för att garantera att lagstiftning och branschkrav följs (utförs av ett oberoende certifieringsorgan). I tillägg får fem procent av alla danska grisgårdar ett oanmält myndighetsbesök från distriktsveterinären varje år som en del av ett officiellt statligt kontrollprogram. Dessa kontroller utförs av chefsveterinärer anställda vid danska Fødevarestyrelsen.
- I Danmark behandlas grisarna under transport och slakt i mindre grupper och oftast med grisar som de känner från sina stior. Gruppvis behandling av grisar innebär lägre stressnivåer.
- Danmark har varit ett föregångsland i EU när det gäller utvecklingen av lastbilar för transport av slaktgrisar med bland annat mekanisk ventilation och särskilt säkra, halkfria golv. Danmark utmärker sig med den lägsta transportdödlighet av slaktgrisar i världen, enligt Danish Meat Research Institute.
- Danska grisproducenter drar nytta av en dynamisk forskningsmiljö och ett unikt partnerskap mellan bönder, forskningsinstitutioner, privata företag och staten. Danmark satsar flest resurser på forskning och utveckling i hela EU (cirka 100 miljoner danska kronor om året).

Lagar och regler för djuromsorg

Den danska lagstiftningen för djurvelfärd baserar sig på EU:s direktiv, men går på ett antal områden längre än dessa direktiv till exempel implementeringen av gruppstallar för dräktiga suggor i nya stall (gäller sedan 1999), krav på duschsystem och delvis fast golv i nya stall samt smärtlindring vid kastration. Därutöver ställs krav på särskilt utrustade sjukstior och transportfordon.

I Danmark finns både en lagstadgad myndighetskontroll och en certifierad oberoende branschkontroll som samtliga grisuppfödare måste efterleva. Den danska statens krav på djurhållning, i kombination med branschens egna initiativ i form av regelverk och kontroller, säkerställer att danska grisar hanteras med största möjliga hänsyn till välbefinnandet. Nya regler och lagar implementeras snabbt ute på gårdarna, tack vare det nära samarbetet mellan offentliga myndigheter och branschen, samt ett effektivt informations- och rådgivningssystem.

Den danska djurskyddslagen upprätthålls av det danska Justitieministeriet. Ministeriet har följande rådgivande organ: Det Dyreetiske Råd (Det djuretiska rådet) och Det særlige råd vedr. Dyreværnsspørgsmål (Rådet för djurskyddsfrågor). Dessa organ vägleder justitieministern rörande eventuella ändringar i djurskyddslagen. De generella bestämmelserna i lagen har gällt sedan september 1991 medan reglerna som omfattas av EU-direktivet trädde i kraft den 1 januari 1994.

Danmark och djurskyddet

Alla nya stallar (förutom i stallen där grisningen sker) måste ha duschsystem så att grisarna kan reglera kroppstemperaturen vid varm väderlek. Frigående grisar utomhus måste ha möjlighet att böka.

Fakta dansk djurskyddslagstiftning

Danska standarder och branschkrav

- Besök av oberoende kontrollorgan hos var tredje besättning varje år
- Smärtlindring vid kastration
- Särskilda krav för hantering av grisar under transport och på utrustning av transportfordon
- Genomsnittlig avvänjningsålder av smågrisar är 32 dagar

Dansk lagstiftning

- Krav på lösgående dräktiga suggor för alla nybyggda eller ombyggda stallar sedan 1999
- Krav på naturmaterial att böka i som tex. trä, halm eller spån
- Krav på duschsystem i stallarna
- Krav på fast eller dränerat golv
- Ingen tandklippning
- Begränsningar för kupering; svanskupering får inte ske rutinmässigt, om det sker, ska det göras under grisens 2 – 4 dygn, efter dialog med veterinär och dokumenterad prövning av alternativa metoder för att undgå svansbitning. Endast halva svansen får kuperas
- Oanmälda myndighetsinspektioner hos minst fem procent av alla enheter årligen
- Särskilda krav på hur stior för sjuka grisar ska inredas

Grundläggande EU-lagstiftning

- Krav på lösgående dräktiga suggor från och med januari 2013
- Krav på utrymme för olika kategorier av grisar
- Avvänjning av kultingar tidigast från när de är 21 dagar gamla
- Allmänna regler för djurtransport
- Allmänna regler för djurskydd vid slakt
- Svanskupering får inte ske rutinmässigt, om det sker ska det göras innan grisens 7:e levnadsdygn

Dialog med djurskyddsorganisationer

I Danmark för industrin en löpande dialog med relevanta djurskyddsföreningar. Den danska grisindustrin finns exempelvis företrädd i det så kallade danska Djurskyddsrådet. Där diskuterar branschen tillsammans med andra intressenter, som bland annat landets största djurskyddsorganisation Dyrenes Beskyttelse, djurskyddsrelaterade frågor. Gruppen rapporterar direkt till det danska justitiedepartementet som ansvarar för utvecklingen av den danska djurskyddslagstiftningen.

Grisproducenten Per Bach Laursen företräder grisproducenterna i danska djurskyddsrådet.

"Trots en del meningsskiljaktigheter kan vi oftast komma överens om långsiktiga mål för djurskyddet och hitta en rimlig väg för att uppnå dem. För min del accepterar jag att det fortfarande finns mycket kvar att göra för att förbättra förhållanden för djur som föds upp inom jordbruket. Mina kolleger i djurskyddsorganisationer erkänner dock att vi har kommit en bra bit på väg under de senaste åren. Dialog och sunt förnuft är troligen det som gynnar djuren mest."

Uppfödning

För danska grisbönder är uppfödning av friska djur grundbulten i grisproduktionen. Hos en framgångsrik grisuppfödare är en respektfull behandling av djuren en nyckelfaktor för att hålla en hög hälsolivå i djurbesättningen. Väl omhändertagna djur växer snabbare och ger därför ökad vinst för producenten.

Under de senaste åren har miljö och bekvämlighet för grisar som föds upp inomhus förbättrats avsevärt i Danmark. Danska grisstallar inreds med hänsyn till grisens naturliga behov och det ska finnas tillgång till halm eller andra naturmaterial att böka i. Gruppstallar för dräktiga suggor och tillgång till mer halm och material att böka i har fått stor spridning. Krav på delvis spaltgolv i nybyggda stallar har införts, det vill säga fasta eller dränerade golv i kombination med spaltgolv. År 2015 ska alla fullt spaltade golv vara utfasade. Därutöver finns krav på obligatorisk installation av duschsystem och mer detaljerade krav för bås för sjuka djur.

Lösgående dräktiga suggor

Inom den danska grisproduktionen har system för lösgång för dräktiga suggor installerats i alla nybyggda eller ombyggda stallar sedan 1999. Det betyder att 75 procent är lösgående redan idag. Troligen kommer uppfödningen i de allra flesta av de traditionella saggstallar som används i Danmark att ha upphört långt innan EU-förbudet träder i kraft i januari 2013.

I linje med EU-lagstiftningen och den danska lagstiftningen hålls dock många av saggorna fixerade i upp till fyra veckor i löpavdelningen

med tanke på att unga saggor kan utsättas för aggressivt beteende från andra medlemmar i flocken under denna potentiellt stressande period. Inom specialproduktion som ekologisk uppfödning, lösgångssystem och det särskilda avtalet för export till Storbritannien, "Contract for UK Production", hålls saggor i grupper både i löp- och dräktighetsstallen.

Ökande andel lösgående digivande saggor

Traditionella grisingbås, där den digivande saggan är fixerad en kortare tid när kulingarna föds vilket hindrar att kulingarna krossas när saggan lägger sig, används i stor utsträckning fortfarande inom inomhusuppfödningen i alla länder med en mer betydande grisproduktion. Under enbart 2009/2010 investeras 3,5 miljoner danska kronor i forskning och utveckling av stior till lösgående digivande saggor. Än så länge finns det dock fortfarande ett problem med att lösgående digivande saggor ligger ihjäl sina kulingar under de första dygnen och i forskningen fokuseras på att hitta en lösning så att kulingarna inte kommer till skada under sina första levnadsdygn. Videncenter for Svineproduktion samarbetar med universitet och djurskyddsorganisationer, därutöver är man i dialog med partners i både Norge och Sverige för att hitta en lösning på den här frågan. Men eftersom Danmark har väsentligt större besättningar än Norge och Sverige och saggorna får fler grisar, är de norska och svenska förhållandena och metoderna inte helt applicerbara i Danmark.

Svanskupering för att undvika svansbett

Infektionsskador på grund av svansbett är ett välkänt och komplext problem i grisbesättningar. Infektionerna kan till och med leda till dödsfall. Faktum är att kupering betraktas för närvarande som den bästa lösningen för att förhindra svansbitning. I Danmark satsas dock stora resurser på att förhindra svansbett med andra metoder. Undersökningar visar att reglering av klimatet i stallet och hur ätplatsen ser ut (dvs hur många grisar som kan äta samtidigt) är de faktorer som har störst betydelse för att undvika att grisarna biter varandra i svansen. Andra viktiga faktorer är sammansättning av foder och övervakning av problemgrisar. Videncenter for Svineproduktion utarbetade 2005 en omfattande handbok för förebyggande och hantering av svansbett där vattenförsörjning, foder, stiornas inrättning, beläggningsgrad, antal ätplatser, tillgänglighet av halm, klimat och luftkvalitet med mera kontrolleras.

Rådgivning

Över 90 procent av de danska grisproducenterna har nu ett formellt hälsorådgivningsavtal med sin lokala veterinär som innebär månatliga besök och formella rapporteringsförfaranden. Därutöver har alla danska grisproducenter tillgång till den nationella rådgivningstjänsten (Dansk Landbrugsrådgivning <http://www.dlbr.dk>) med ett nätverk av grisexperter som kan ge detaljerad teknisk information och skötselråd.

Oberoende kontroll

En tredjedel av alla grisgårdar i Danmark genomgår en oberoende kontroll minst en gång per år för att man ska kunna garantera att lagstiftning och branschkrav följs (utförs av ett oberoende certifieringsorgan). Den oberoende tredjepartskontrollen undersöker bland annat foder, djurhållningsetik, användningen av veterinärmedicin och miljön. Hos producenter som levererar grisar enligt specialavtal, t.ex. "Contract for UK Production", görs en oberoende kontroll gång per år för att man ska kunna garantera att de överenskomna standarderna efterlevs helt och hållet. I tillägg får fem procent av alla danska grisgårdar ett oanmält myndighetsbesök från distriktsveterinären varje år som en del av ett officiellt statligt kontrollprogram. Dessa kontroller utförs av chefsveterinärer anställda vid danska Fødevarestyrelsen. Chefsveterinärerna har rätt att få tillgång till besättningar, lokaler, transportmedel och dokument, när som helst. Sakkunniga vid EU-kommissionen har motsvarande befogenheter.

Träffa bonden

Michael Møller och hans fru Bettina driver en stor grisgård nära Fjerritslev i Nordjylland. Paret håller 2 300 suggor, 3 500 slaktsvin och 7 000 kultingar. De odlar dessutom fodergrödor åt grisarna på sina 600 hektar mark, bland annat vete, raps, rajgräs, korn och havre.

Michael har investerat i nya stallar, och de har nu gruppstallar för alla sina dräktiga suggor. Fasta golv har installerats för att ge grisarna bekvämare utrymmen för vila, och suggorna har tillgång till halm så att de kan bygga bon. Dessutom har Michael installerat ett duschsystem för att grisarna ska ha det bekvämt under heta sommardagar.

”Jag och mitt team är stolta över den miljö vi har skapat åt våra djur. Djurskyddet är givetvis viktigt – när våra grisar är glada vet vi att vi har gjort ett bra jobb”, säger Michael.

Michael har 13 anställda, och han är fjärde generationen i en lantbrukarfamilj med anor som går tillbaka till gårdens första början 1882. Han hoppas att någon av hans söner ska föra traditionen vidare.

”Djurskyddet är givetvis viktigt – när våra grisar är glada vet vi att vi har gjort ett bra jobb”

Transport

I Danmark finns stränga lagstadgade krav på djurtransporter. Syftet är att i samband med transport skydda levande djur mot skador och onödigt lidande. Den danska grisbranschens arbete för att förbättra transportförhållandena för de grisar som förs till slakt är internationellt erkänt och Danmark utmärker sig idag med den lägsta dödligheten i världen under transportererna. I Danmark är också transportsträckorna mycket korta. Hela 90 procent av transportererna till slakteriet tar under två timmar.

Stora förbättringar har gjorts av transportererna från gård till slakteri, med bland annat bättre lastningsarrangemang, bättre ventilation och halkfria golv. Kraven på inredning kontrolleras av veterinärer på slakteriet. Branschen har även med framgång uteslutit de mer stresskänsliga djuren från avelsprogrammen. Slakterierna ställer också krav på att chaufförerna genomgår en särskild utbildning innan de transporterar grisar. Utbildningen blev ett allmänt lagkrav i EU från 2008, men hade vid den tidpunkten redan varit ett danskt branschkrav i tio år. Alla dessa insatser har sänkt dödligheten för danska grisar under transport till

rekordlåga 0,007 procent, vilket är betydligt lägre än i något annat av länderna med en mer betydande grisproduktion.

Normalt levereras alla grisar från samma uppfödare till samma slakteri, vilket garanterar kortast möjliga transport. Transporttiden är faktiskt under tre timmar för 95 procent av alla djur som transporteras till danska slakterier.

Grisar transporteras i familjegrupper från gården, vilket gör att de blir mindre stressade under transporten. Normalt får grisarna vara tillsammans i familjegrupperna ända fram till bedövningen. Sjuka och skadade djur får inte transporteras eller måste transporteras separat.

Unikt för Danmark är det mekaniska ventilationssystem som finns i de transportmedel som används. Forskningen kring djurtransporter har resulterat i särskilda krav på ventilationen för att bland annat säkra tillräcklig ventilation även när fordonen står stilla. Ventilationssystemet är av avgörande betydelse för grisarnas välbefinnande och är troligtvis den mest

sannolika förklaringen till varför dödligheten är så låg i Danmark. I de nya transportfordonen finns även duschsystem och ständig tillgång till dricksvatten. Över hälften av de danska transportbilarna för grisar är också försedda med gummimatta för att minska grisarnas halkskador. Arbeta pågår för att alla transportbilar i Danmark vara utrustade med gummimattor.

Reglerna för danska åkare som har hand om gristransporter är strängare än EU-direktivens. Branschen har också tagit fram en "gristransporthandbok" där alla särskilda bestämmelser i den danska lagstiftningen finns sammanfattade, tillsammans med rekommendationer i de fall där djurskyddsnivån bör ligga högre än vad lagen kräver. Det är bland annat ett branschkrav att GPS-system ska installeras vid transporter av grisar till slakterierna. GPS-systemen registrerar öppning och stängning av lastbilarna, vilket gör det möjligt för slakterierna att kontrollera lastnings- och transporttider och att grisarna körs direkt från lantmännen till slakteriet. Systemet som styr den mekaniska ventilationen och vattenförsörjningen under transportererna

ska också kunna kommunicera med GPS-systemet. Dessutom rekommenderas att GPS-systemet registrerar de uppmätta temperaturerna under transportererna. För grisar som transporteras ut ur Danmark gäller de normala EU-bestämmelserna, det är även avsatt medel i Fødevestyrelsen för att utveckla ett egenkontroll program.

Djurtransporterna i Danmark kontrolleras av polismyndigheterna. Cirka 200 – 300 kontroller genomförs per år. Polisen initierar kontrollen och involverar veterinärväsendet, Det Veterinære Rejsehold, för expertkunskap. Det Veterinære Rejsehold ligger under den danska myndigheten Fødevestyrelsen.

Bekvämlighet under transport

Jysk Svinetransport transporterar dagligen över 10 000 grisar i hela Danmark med sin flotta på 28 bilar.

”Nyligen investerade vi i 12 nya trippeldäckade transportfordon med klimatkontroll, ventilation och belysning – som alla styrs av föraren från förarhytten. Jag menar att vi gör allt som står i vår makt för att grisarna ska ha det bekvämt under transportererna”, säger åkare Ole Jensen, direktör för Jysk Svinetransport.

Ole har lagt märke till att grisarna oftast ligger och vilar när de kommer fram till slakteriet, vilket är ett tydligt tecken på att de är avslappnade och har det bekvämt under transporten.

Ole förklarar att transportererna är mycket mer än bara själva resan. ”De innebär dessutom omsorgsfull lastning på gården och avlastning på slakteriet. Vi har bekväma lastbilar med tillräckligt med utrymme för varje gris och våra förare får grundlig utbildning i hur man transporterar levande djur”, säger Ole.

Initiativ från köttbranschen

När grisarna kommer fram till slakteriet får grisarna på egen hand gå ur lastbilen och ut på avlastningsrampen och sedan vidare till stallutrymmet. Avlastningsramperna är justerbara och har halkfritt golv.

De som hanterar djuren är skyldiga att hålla stressnivån nere vilket underlättas av att grisarna har transporterats i grupper med grisar som de redan känner. Lägre stressnivåer förbättrar dessutom köttkvaliteten betydligt.

Efter avlastning och veterinärkontroll leds grisarna till välventilerade stallutrymmen med tillgång till dricksvatten. Där finns också sprinklersystem för att grisarna ska hållas avkylda vid varm väderlek. Normalt stannar grisarna i stallutrymmet i högst en timme. Om de måste stanna över natten får de mat, vatten och lämplig skötsel.

Grisarna leds från stallarna till bedövningsutrymmet i grupper om fem till åtta djur. Därefter bedövas de med hjälp av koldioxid. Koldioxidbedövningen har valts utifrån danska djurforskarens rekommendationer,

och omfattande forskning har visat att koldioxidbedövning på ett modernt slakteri ger klara djurskyddsfördelar jämfört med andra tillgängliga system som tex. elektriska stötar.

När grisarna lastas av vid slakteriet kontrolleras deras tillstånd av veterinärer från den danska veterinärmyndigheten. De övervakar faciliteterna för avlastning, stallning och bedövning.

Forskning och utveckling i världsklass

Danmark är det land som satsar mest resurser på forskning och utveckling av grisproduktionen i hela EU. Det övergripande målet med forskningen, som drivs av Videntcenter for Svineproduktion, är att utveckla de bästa möjliga teknologierna för utfodring, miljö och stallsystem. Därutöver tillkommer att säkra en snabb spridning och implementering av ny kunskap bland de danska grisproducenterna. All forskning och utveckling sker i nära samarbete med statliga forskningsinstitutioner, universitet, veterinärer, agronomer och verksamheter.

Varje år arrangerar Videntcenter for Svineproduktion världens största griskongress, där mer än 2 000 lantmän, konsulter, veterinärer och andra intressenter deltar. Här bland finns deltagare från både Norge och Sverige. På kongressen presenteras de senaste forskningsrönen när det gäller djurvälstånd, avel, miljö och uppfödning.

Den årliga budgeten för forskning inom djuromsorg har stigit från cirka 2 – 3 miljoner danska kronor i början av 80-talet, till cirka 20 – 22 miljoner de senaste fem åren.

År 2009/2010 är 20 – 22 miljoner danska kronor budgeterat till forskning och det förväntas att budgeten ska stiga ytterligare åren framöver. En stor del av forskningen finansieras genom en avgift på grisproduktionen. Resultatet är en dynamisk och välfinansierad forskningsmiljö, där nya idéer och ny teknik kan testas under verkliga betingelser.

Forskning och utveckling kommer även i fortsättningen att stå i centrum för framtidsstrategin, med särskilda satsningar inom specifika områden. För närvarande pågår forskningsprojekt i mer än 200 besättningar runt om i Danmark, projekten finansieras av branschen, genom Videntcenter for Svineproduktion. Nedan beskrivs några exempel av aktuella forskningsprojekt:

Projekt för att öka suggornas välbefinnande

Målet med projektet är att förbättra suggornas hälsa och styrka genom att arbeta med ett antal olika faktorer såsom korrekt fodersammansättning och mängd, korrekt inredning av stallen, golv och inventarier, tidig identifiering av och snabb insats för

att ta hand om svagare suggor, stabila gruppammansättningar så slagsmål undviks och övervakning när suggorna ska föda så det sätts in hjälp tidigt vid behov. Fokus är på hur suggorna hanteras under hela kedjan.

Förebygga grisars benproblem

Målet är att förebygga och hantera benproblem hos grisarna. Arbetet fokuserar på korrekt inredning av stall, golv och inventarier, att snabbt identifiera och behandla benproblem, korrekt inredning och användning av sjukstierna, smärtlindrande behandling samt stabil gruppammansättning så aggressioner och slagsmål mellan grisarna undgås. År 2010 kommer de första resultaten från kampanjen.

Förebyggande av svansbitning

I Danmark satsas stora resurser på att förhindra svansbett med andra metoder. Det rör sig till exempel om; reglering av klimatet i stallen, utformningen av ätplatsen, förändring av fodersammansättningen, övervakning och hantering av "problemgrisar" som bits samt bättre klimat i stallen etc.

Utveckling av alternativ till kastrering

Videncenter for Svineproduktion ställer från och med den 1 juni 2009 krav på att alla danska grisuppfödare ska ge smågrisar smärtlindring i samband med kastrering. Därutöver bedrivs forskning för att hitta ett långsiktigt alternativ till kastrering av grisar. Kastrering av smågrisar utförs än så länge i brist på alternativ för att undgå så kallad galtlukkt vid uppvärmning av köttet, en från smak som gör köttet otjänligt.

Den danska branschen deltar aktivt i det europeiska forskningsarbetet för att hitta alternativ till kastrering. Den danska forskningen går bland annat ut på att försöka könssortera sperma och vaccinera mot galtlukkt, som alternativ. Man forskar också på hur olika fodertyper kan påverka galtlukten. Slutligen deltar den danska branschen i ett internationellt forsknings-samarbete som syftar till att försöka kontrollera galtlukten på genetisk väg.

Informationskampanjer riktade mot uppfödare och övriga branschen

Stora resurser läggs på informationskampanjer med exempelvis handböcker och checklistor anpassade till veterinärer, konsulter och lantmän. Ett exempel är en handbok för förebyggande av magförändringar hos suggor. Den beskriver hur man genom ändrad fodersammansättning, inrättning av ätbox, hantering av sjukdom, transport och andra faktorer kan förebygga magförändringar.

Alla manualer blir löpande uppdaterade allt eftersom nya fakta framkommer. För närvarande håller man på att ta fram en handbok om hur stall för digivande suggor ska inrättas, som har fokus på djurväl-färdsaspekterna.

Den danska grisindustrin har redan uppnått väsentliga förbättringar av djurskyddet och satsar på ytterligare framsteg under

de kommande åren. En sådan kontinuerlig förbättring av djurskyddsnivån måste dessutom ske i samverkan med kraven på livsmedelssäkerhet och ett ökat fokus på den moderna livsmedelsproduktionens miljökonsekvenser.

Spridning av forskningsresultat

Resultaten och beskrivningar av forsknings- och utvecklingsprojekten publiceras löpande på Videncenter for Svineproduktion's hemsida och finns i en databas som heter "InfoSvin" (www.infosvin.dk). Databasen är offentlig och används också av svenska och norska lantmän. I databasen är det möjligt att fritt söka information och vägledning. "Infosvin" används i särskilt stor utsträckning av lokala griskonsulter och veterinärer som utgår från resultaten i sin rådgivning ute i besättningarna.

Forskning för bättre uppfödning

"Den danska industrin tillämpar våra kunskaper om djurens beteende och ger djuren möjlighet att röra sig fritt", förklarar Leif Christensen, forskare vid Danish Meat Research Institute och expert på djurbeteende. Leif berättar stolt om de fem år han ägnade åt att utveckla det nya gruppbedövningssystem som nu används på de flesta danska slakterier och i många andra länder.

Han upptäckte till exempel att grisar föredrar att gå på svagt uppförslutande golv och att deras instinkter strider mot att gå på nedförslutande golv. Därför är golven på slakterierna där grisarna förs framåt svagt uppförslutande. Gruppbedövningssystemet utnyttjar också att grisar föredrar att röra sig mot ljuset snarare än från det. Grisarna leds mot ljuset på slakteriet. Och eftersom grisar är sällskapliga djur tycker de bättre om att gå sida vid sida än på rad.

"Mitt jobb är inget skrivbordsjobb. Eftersom jag har tillbringat minst hälften av min arbetstid ute i fält för att arbeta med levande grisar förstår jag deras naturliga beteende. Allt utvecklingsarbete med system utgår från den grundläggande kunskapen", säger han.

Leif delar med sig av sitt expertkunnande till resten av branschen genom sina kurser om djurbeteende vid branschens forskningsinstitut Danish Meat Research Institute, för veterinärpersonal, åkare och slakteripersonal.

Utbildning och träning

Det danska kooperativa systemets integrerade struktur innebär att det i Danmark finns en enhetlig strategi för hur en hög djurskyddsnivå ska upprätthållas. Utbildning och träning är grunden för att hela systemet ska fungera. De som ansvarar för djuren måste ha en god förståelse för djurens behov.

Grundutbildningen för en bonde består av nästan fyra års formell utbildning. Bönder som äger över 30 hektar mark måste dessutom ha ett "Grønt Bevis" som kräver ytterligare 18 månaders studier. Alla utbildningsprogram innehåller moment om djurskydd, relevant lagstiftning och information om god djuruppfödningsspraxis. Bönder i Danmark måste garantera att alla uppfödningansvariga och anställda på gården har fått den träning som krävs för att vara verksam i grisuppfödningen.

All personal som arbetar med levande djur ska ha tagit emot introduktion och vägledning så att djuren tas omhand på ett välfärdsmissigt försvarligt sätt och

bönder och uppfödare måste gå en certifierad kurs i veterinärmedicin innan de får behandla sjuka djur.

Vid slakterierna måste alla som arbetar med levande djur gå en grundkurs om bästa praxis för hantering av levande djur.

Fakta dansk grisnäring

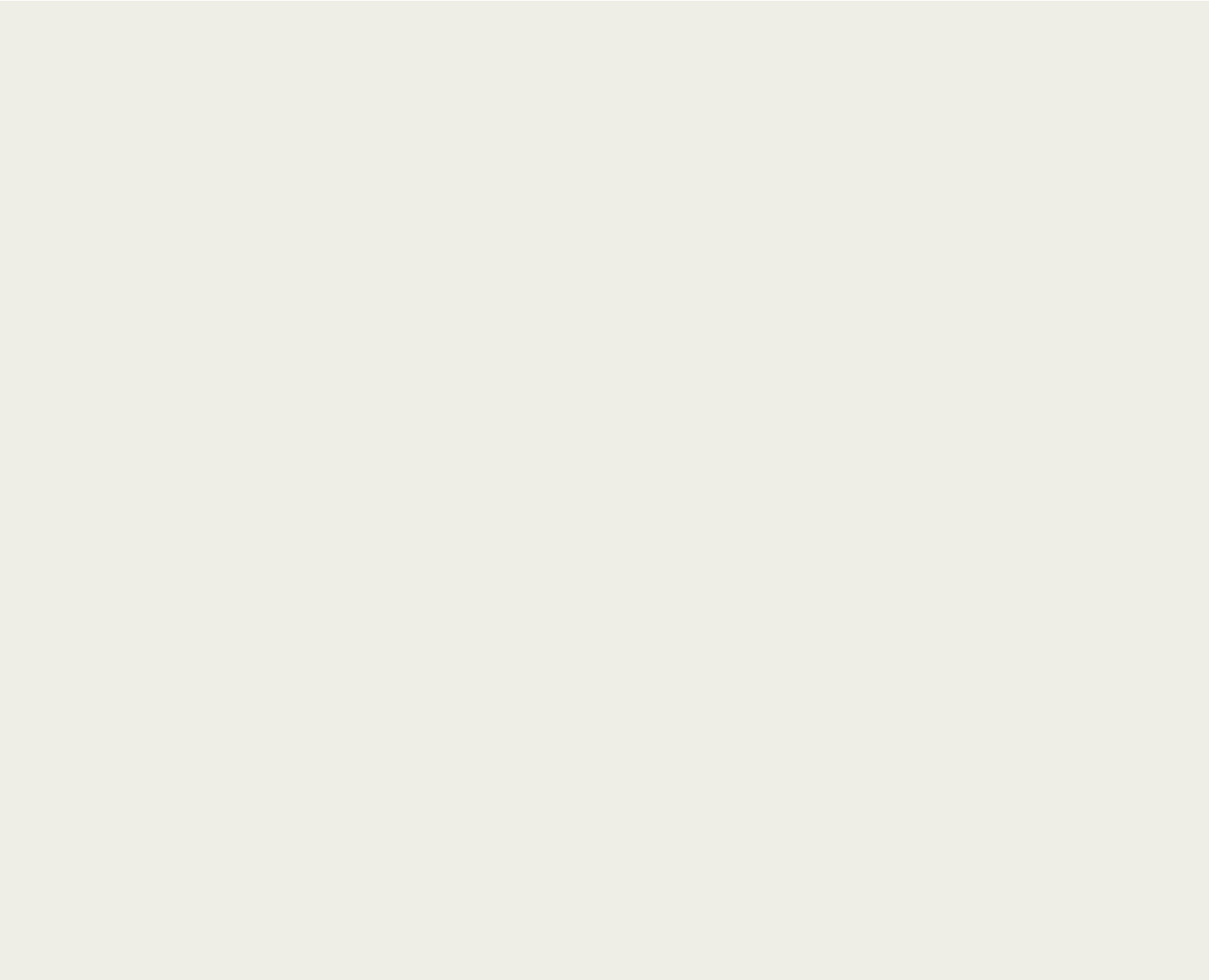
Uppfödning

- År 2008 fanns det cirka 5 800 lantbruk med grisuppfödning i Danmark.
- Det samlade danska grisbeståndet består av cirka 12 miljoner grisar.
- Grisproduktionen koncentreras idag till allt färre men större och mer specialiserade lantbruk.
- Det danska grisbeståndet är störst i Jylland med mer än 75 procent av det samlade grisbeståndet.

Slakt

- År 2008 slaktades 19 miljoner grisar av de kooperativa slakterierna i Danmark, 17,2 miljoner tillhörde Danish Crown och 1,8 miljoner Tican.
- 2,1 miljoner grisar slaktades av privata slakterier.
- 6,3 miljoner grisar blev exporterade levande: 1 mio. slaktsvin/suggor och 5,3 miljoner smågrisar.
- Danmarks samlade grisproduktion uppgick till totalt cirka 2 miljoner ton varav exporten utgjorde 1,9 miljoner ton.
- Värdet på grisköttexporten uppgick till 28,9 miljarder kronor 2008.

- Grisköttexporten utgjorde 50 procent av lantbruksexporten och 4,9 procent av Danmarks totala export.
- Danmark exporterar till cirka 140 länder.
- De största marknaderna för danskt griskött (i mängder) är Tyskland, Storbritannien, Polen, Japan, Italien, Ryssland och Sverige.
- Den totala sysselsättningen inom grisnäringen i Danmark (primärproduktion, slakterier och andra relaterade industrier) är cirka 48 000 personer.

FØDEVARER

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141

E agricultureandfood@lf.dk
W www.agricultureandfood.se